

DkR.510.18.6.2015
dr hab. Loretta Cichowicz
PWSFTv i T Łódź

Łódź, dn.18.07.2016r.

RECENZJA

rozprawy w przewodzie doktorskim mgr Karoliny Wojdały z uwzględnieniem dorobku artystycznego i pedagogicznego

Pani Karolina Wojdała, absolwentka Wydziału Aktorskiego Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie w roku 2008 otrzymała dyplom tej uczelni oraz tytuł magistra sztuki. Posiada także licencjat w zakresie filologii angielskiej oraz dyplom ukończenia Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Studia aktorskie zakończyła zagranieniem roli Daniaszy w „Wiśniowym sadzie” Czechowa w reż. J. Safonowej oraz roli Marianny w „Onych” Witkiewicza w reż. J. Gajewskiego.

DOROBEK ARTYSTYCZNY

W roku 2008 można było obejrzeć doktorantkę w filmie fabularnym „Wichry Kołomy” Marleen Gorris, gdzie zgrała rolę więźniarki. W roku 2009 wystąpiła w spektaklu „Kompania Dropsa” w reż. Marcina Kołaczekowskiego w Teatrze Bajka w Warszawie. W roku kolejnym zagrała postać Sophie w spektaklu „Loretta” reżyserowanym przez Roberta Glińskiego w Teatrze Powszechnym w Warszawie. Następnie postać Wiolki w spektaklu „Wewnątrz” w reżyserii Agaty Puszc. Kolejne role to postać Zofki w „Róży” wg opowiadania Żeromskiego w reżyserii Agnieszki Ślisz, a także Sylwii z „Kompleksów według Tomasza Posera” w filmie Agaty Puszc. W roku 2011 zagrała Julię w „Romeo i Julii” w reż. Bogdana Kokotki w Teatrze Cieszyńskim. W roku 2012 zagrała Lawinię w spektaklu „Born to die” w reż.

WYDZIAŁ AKTORSKI

Wpłynęło dn. 22.08.16
L. dz. 4/P/08/16

Agaty Puszcz prezentowanym w ramach 33 Przeglądu Piosenki Aktorskiej w Teatrze Współczesnym we Wrocławiu. Następnie zagrała Siostrę w „Dziewczynie na kanapie” w reż. Natalii Sołtysik w Teatrze Współczesnym w Szczecinie. W roku 2013 wystąpiła jako Aniela w „Ślubach Panieńskich” w reż. Tomasza Grochoczyńskiego na deskach Teatru Dramatycznego w Płocku. W roku 2014 zagrała Dianę w „Księżniczce na opak wywróconej” w reż. Natalii Sołtysik w Nowym Teatrze w Słupsku. W 2015 roku zagrała w „Niewinnych postczarodziejach” w reż. Wojciecha Pitali w Teatrze Collegium Nobilium w Warszawie. W 2016 roku rolę Cud-dziewczyny w „Koniku Garbusku” w reż. Tomasza Grochoczyńskiego w Teatrze Dramatycznym w Płocku.

Ponadto grała w popularnych serialach telewizyjnych takich jak: „M jak miłość”, „Tylko miłość”, „Pierwsza miłość”, „Tancerze”, „Cold Feet”, „Akademia”, „Klan”, „Na Wspólnej” i „Na dobre i na złe”.

DOROBEK DYDAKTYCZNY

Poza aktorstwem Karolina Wojdała skupiła się głównie na pracy nad techniką i wyrazistością mowy. Już pod koniec studiów w Akademii Teatralnej w 2007 roku prowadziła warsztaty w zakresie *Mowy ciała, emisji głosu i techniki mowy* dla przyszłych nauczycieli języka angielskiego w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w rodzinnym Raciborzu. W roku 2008 prowadziła zajęcia i konsultacje przygotowujące do przeglądu recytatorskiego „Warszawska Syrenka”, którego była także jurorką. W latach 2009 - 2013 związana była z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego prowadząc tam warsztaty z zakresu *techniki mowy* dla studentów oraz zajęć z zakresu *mowy scenicznej* dla słuchaczy Instruktorskiego kursu kwalifikacyjnego: Teatr, a także zajęć w zakresie *mowy scenicznej* dla nauczycieli szkół podstawowych prowadzących zajęcia teatralne. W roku 2011 prowadziła warsztaty dla uczniów szkół podstawowych w ramach działalności Act and Play. Od października tegoż roku rozpoczęła staż asystencki na zajęciach *Techniki i wyrazistości mowy* na Wydziale Aktorskim Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie trwający do roku 2014. W latach 2014 – 2015 prowadziła zajęcia dla nauczycieli w zakresie *dykcji i techniki mowy* przy Mazowieckiej Akademii Tańca i Teatru. Od 2015 roku prowadzi zajęcia z *techniki mowy* w Społecznej Akademii Nauk oraz w ramach działalności *Studio Ja*.

ROZPRAWA DOKTORSKA

Komunikacja z własnym ciałem drogą do komunikacji z partnerem na scenie i widzom – głos i mowa w kreacji aktorskiej w kontekście roli Julii w *Romeo i Julii* Williama Shakespeare'a oraz roli Anieli w *Ślubach Panieńskich* Aleksandra Fredry to tytuł rozprawy doktorskiej Karoliny Wojdały. Promotorem doktorantki jest profesor Krystyna Mazur.

Praca starannie przemyślana, klarowna w założeniach, przejrzysta w układzie graficznym, imponująca pod względem bibliografii. Pierwsza część rozprawy zbudowana na solidnym podłożu teoretycznym z zakresu psychologii, psychiatrii, fizjologii, anatomii, fizjoterapii oraz na bazie badań i obserwacji wynikających z własnych ograniczeń, bloków w ciele i zahamowań stojących na drodze do organiczności. Karolina Wojdała dużo uwagi poświęca samoświadomości aktora. Pisze też o funkcji ciała w kontekście świadomych i podświadomych zachowań. O pokonywaniu ograniczeń narzucanych przez mózg, które to ograniczenia w procesie twórczym wpływają negatywnie na potencjał aktora. Za Antonio Damasio rozpatruje świadome doświadczanie emocji w połączeniu z fizycznymi zmianami w ciele. Pisze o kontrolowaniu przez aktora ekspresji emocji (powołując się na Damasio i Donnellan'a) w odróżnieniu do przeżywania tzw. „prawdziwych” emocji. Bada zjawisko zależności parametrów dotyczących wysokości oraz barwy głosu od napięć mięśni szkieletowych. Wielokrotnie odwołuje się do doświadczeń wyniesionych z warsztatów z Kristin Linklater i jej badań w pracy nad głosem, ciałem i emocjonalnością aktora. Dotyka też drażliwego tematu trwogi aktora przed oceną, na podstawie metafory „lustra” Charles'a Hortona Cooley'a skutkującej dwoma emocjami: dumą i upokorzeniem, które aktor powinien umieć równoważyć. W oparciu o badania amerykańskich psychiatrów analizuje sposób uspokajania umysłu i rozluźniania ciała w kierunku uzyskania organiczności. W rozdziale *Głos i oddech* pisze o konieczności wykonywania ćwiczeń relaksacyjnych i rozluźniających w celu wyczerpania się na odbiór bodźców płynących z ciała i uświadomienia swoich zablokowań. W oparciu o koncepcje Osteopatii pisze o wypracowaniu umiejętności dawania sobie impulsów do aktorskiego działania, które opisuje zasada: zrozum, daj impuls, zaufaj ciału, które cię poprowadzi. Opisane ćwiczenia nad oddechem uzupełnia dokładną wiedzę anatomiczną i fizjologiczną. Pisze o zależności naszego oddechu od nastroju i różnorodnych emocji. Pisze też o istotnym dla aktora treningu

uwaga mającym na celu radzenie sobie z natłokiem myśli, na przykład przed wejściem na scenę. Kolejny z rozdziałów poświęcony jest obrazom mentalnym, przytoczone w rozprawie ćwiczenia wykazują ogromne korzyści w pracy aktora nad głosem. Całość tej części pracy kończy rozdział dotyczący umiejętności rozluźniania ciała z bardzo dokładnym uzasadnieniem anatomicznym.

Druga część rozprawy poświęcona jest omówieniu różnicy w pracy nad rolami *Julii* z „*Romea i Julii*” oraz *Anieli* ze „*Ślubów Panieńskich*”. Doktorantka otwarcie przyznaje się do kłopotu z własną cielesnością (zablokowane, usztywnione ciało uniemożliwiające w efekcie swobodny ruch, naturalną pracę głosem i komfort swobodnych działań scenicznych) w roli *Julii*. Poszukiwanie powodów zaistniałej sytuacji i nazwanie ich stało się bezpośrednim powodem napisania pracy doktorskiej. Zestawiając obie role dokonuje analizy zmian zaistniałych w niej samej w obrębie poruszanej w pracy tematyki. Można to zaobserwować na załączonych do pracy zapisach DVD obu spektakli. Przy nieporadności aktorsko - warsztatowej w roli *Julii* jawią się wszystkie z opisywanych problemów. Doktorantka nie rozważa zjawiska czysto teoretycznie choć zapewne by mogła. Z pełnym, zawodowym dystansem do samej siebie dzieli się z czytelnikiem własnymi niedoskonałościami, co w moim odczuciu świadczy o ogromnej rzetelności w badaniu problemu. Całkiem odmienną i bardzo dobrą rolę doktorantka stworzyła w „*Ślubach Panieńskich*” Fredry. Dwa lata dzielące powstanie dwóch skrajnie różnych pod względem zawodowości ról są niezbitym dowodem tego, jak ważne są poruszone w rozprawie problemy. Problemy, z którymi boryka się przecież wielu młodych aktorów. Pisząc o roli *Anieli* Karolina Wojdała, poza porównaniem obu granych bohaterek, porusza między innymi bardzo istotną kwestię aktorskiej umiejętności ukrywania prawdziwych emocji i myśli, tak aby widz współodczuwał z bohaterką jej wewnętrzne przemiany. Analiza przeprowadzona jest na podstawie fragmentów wybranych scen. W złożonej dokumentacji zabrakło jednak recenzji z omawianych w rozprawie spektakli. W kończących rozprawę rozdziałach, powołując się na publikacje i doświadczenia Andrzeja Szczeklika i Stephen'a Book'a doktorantka omawia zjawisko wysyłania i odbierania impulsu w stosunku do scenicznego partnera i widowni. Ma to odniesienie do odpowiedniej pracy ciałem i głosem w określonej przestrzeni, co z kolei buduje dialog, który aktorzy toczą ze sobą i widownią w trakcie przedstawienia.

KONKLUZJA

Prowadzenie zajęć z techniki i wyrazistości mowy nie należy do najłatwiejszych, dlatego śmiało mogę stwierdzić, iż napawa mnie ogromnym optymizmem duża ciekawość doktorantki w zgłębianiu tej trudnej materii, nawet jeśli powody były natury iście osobistej, aktorka wykonała ogrom pracy, którą szczerze doceniam. Karolina Wojdała postrzega swój zawód jako połączenie świadomej emocjonalności, intuicji, wiedzy teoretycznej i niezbędnej w teatrze techniki. Mamy do czynienia z osobą utalentowaną, młodą, która pracę aktorki łączy z ciągłym poszukiwaniem nowych technik samodoskonalenia instrumentu jakim dla aktora jest jego ciało, a co za tym idzie głos i mowa dające możliwość komunikowania się z partnerem i widownią. Mało powiedzieć, że poszukuje, bo przecież dzieli się zapewne wiedzą ze swoimi studentami – słuchaczami. Aby móc w sposób świadomy używać ciała trzeba je poznać. Często odnoszę wrażenie, że młodzi aktorzy starają się ufać jedynie swojemu instynktowi czy intuicji, nie wykorzystując w pełni nabytej w toku studiów wiedzy. Przy małej praktyce nie znają jeszcze w pełni siebie i własnych możliwości. Ta praca poświęcona jest poznawaniu siebie i doskonaleniu własnego warsztatu. Należałoby zastanowić się nad publikacją jej obszernych fragmentów. Mam na myśli rozdziały zawierające treści uniwersalne. Myślę, że młode pokolenie przyszłych aktorów mogłoby czerpać inspirację z materiałów zawartych w niniejszej rozprawie w toku trwania studiów.

Biorąc pod uwagę obszerną, ciekawą i wartościową merytorycznie rozprawę doktorską, dorobek artystyczny, doświadczenie pedagogiczne oraz rolę *Anieli* w spektaklu „*Śluby Panieńskie*” popieram wniosek mgr Karoliny Wojdały o przyznanie jej stopnia doktora w dziedzinie sztuk teatralnych.

Monetta Kichowicz